



Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/33, p. 491-500

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12630>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

This article was checked by iThenticate.

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINA YÖNTEMSSEL BAKIŞ: TÜMEVARIM VE TÜMDENGELİM YÖNTEMLERİ*

*Gülden TÜM**

ÖZET

Son yıllarda, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Türkçe öğretimi ders kitaplarının yazılması ve yaygınlaşmasında önemli gelişmeler olmuştur. Bu alanda yazılmış ders kitapları bir yandan okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi dil becerilerinin öğretimine odaklanırken, diğer taraftan da sondan eklemeli bir dil olma özelliği taşıyan Türkçenin dil kurallarının sezdirilmesi ve öğretiminde de ihtiyaçlara göre sınıflandırma niteliği taşımaktadır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde dil bilgisi genel olarak en çok zorlanılan alandır ve bu alanda yöntemsel yaklaşımlar farklılıklar göstermektedir. Ancak temelde tümdengelim ve tümevarım yöntemlerine göre öğretim yapılmakta olduğu gözlemlenmektedir. Bu çalışmanın amacı, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde (A1-C2) yer alan dil bilgisi konularının verilme biçimi, dil bilgisi etkinliklerinin dağılımı ile tümdengelim ve tümevarım yöntemleriyle öğretimin ne oranda yer aldığını incelemek ve bu ders kitaplarını kendi aralarında bir karşılaştırma yapmaktır. Çalışmanın sonuçları bu öğretim setinde yer alan tüm kitaplarda bütünsel değerlendirme yapıldığında dil bilgisi konuları ile etkinliklerin yeterli oranlarda kullanıldığını ve dil öğretim yöntemlerini içerdiğini göstermekle birlikte kitaplar arasında (A1-C2) dengeli bir dağılımın olmadığını ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle bu çalışmada, ders kitaplarında yer alan dil bilgisi konuları ile etkinliklerinin, öğrencilerin bireysel farklılıkları ve öğrenme stratejilerini ön plana çıkaracak şekilde göre hazırlanmasının öğrenmenin uzun süreli ve kalıcı olmasını sağlayacağı gerçeğinin göz önüne alınarak hazırlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Tümevarım ve Tümdengelim Yöntemi, dil bilgisi öğretimi, ders kitapları

* Bu makale 20-23 Nisan 2017'de Roma'da düzenlenen ISLET-2017 3. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuş ve makale formatına dönüştürülmüştür.

* Doç. Dr. Çukurova Üniversitesi. El-mek: guldentum@gmail.com

A METHODOLOGICAL ASPECT OF TURKISH LANGUAGE COURSE BOOKS FOR FOREIGNERS: DEDUCTIVE AND INDUCTIVE METHODS

ABSTRACT

Currently, there have been important progresses in writing and wide spreading of Turkish language course books for foreigners. The latest attitude of preparing and using these books focus on both teaching language skills of listening, speaking, reading, and writing and also classifying according to learners' needs to learn Turkish linguistic patterns, and detecting them since Turkish is an agglutinative language. Teaching Turkish grammar is generally considered a very difficult part for learners to comprehend; therefore, methodological approaches to be applied show differences during teaching process and teaching generally appears to be realized by applying deductive and inductive methods. The purpose of this study is to investigate the grammatical items in the text book set (A1-C2), entitled 'Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti' and prepared by Yunus Emre Institution; to sort out the distribution of the grammatical activities in this set (A1-C2); and to evaluate the sufficiency of the deductive and inductive methods used in the text books (A1-C2). The findings of this study indicate that the grammatical items, activities related to grammar, and methods used in these Turkish language course books have enough grammatical items, activities, and methods but not having a balance distributed among the books (A1-C2).

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction and Problem

The text books used in teaching Turkish as a foreign language have been evaluated for two decades in terms of teaching grammar and using methods in order that foreign learners meet their needs to learn Turkish. However, it is debated how much grammar should be inserted and which methods should be used to help learners acquire permanent learning. The purpose of this study is to investigate grammatical items in the text book set (A1-C2), entitled 'Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti' by Yunus Emre Institution; to sort out the distribution of the grammatical activities; and to evaluate the sufficiency of the deductive and inductive methods used in A1-C2. The findings of this study indicate that the grammatical items, activities related to grammar, and methods are used in sufficient amount but not a balance distribution (A1-C2).

Method

This study is a descriptive research based on analyzing grammatical items, grammatical activities, and methods used in the Turkish language teaching text books (A1-C2). In the literature, there have been studies but not encountered to analyze the text books merely as a set; therefore, this study focuses on this set in order to shed light to the problem considering three categories all of which were counted and listed by three language instructors contacted to do manually and reach

Turkish Studies

consensus. At the end these items were categorized in three parts through the set. The findings were statistically presented in the tables in the study.

Findings

The findings related to three classifications such as grammatical items, activities, methods used to teach Turkish indicated that 'Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (A1-C2)' is satisfactory including all these three categorization to teach Turkish. According to the findings of grammatical items in the text books (A1-C2)', it can be expressed that they are somehow equally used in quantity. For instance, in A1-A2 text books grammatical items are given equally (28). Giving equal quantitative number of grammatical structures to teach seems meaningful because foreign learners are exposed to Turkish structure for the first time at their initial learning process. The more grammatical structures are given in a gradual way, the more learners understand and perceive them. At B1-B2 level, learners are expected to see more examples and usages of linguistic patterns in order to practice and learn permanently. Because they are exposed to several structural patterns about their target language, in intermediate level they are expected to digest these rules more. Nevertheless, in B1 these items are observed to decrease (17) and in B2 they seem to increase dramatically (30). Therefore, these Turkish text books indicate that they are not prepared in a balance as a set. In advanced level (C1-C2), however, there is no room for teaching grammatical patterns. In other words, even though A1, A2, B1 and B2 text books include grammatical patterns in detail, C1 - C2 text books have no explanation and usage for new grammatical items. Therefore, it should be stated that in advance level learners should be given more complicated structures as C1-C2 require expressions at native speaker level.

Upon consideration of the activities for grammar teaching, results observed are as in A1 book is 112, in A2 is 74. It could be stated that there is a dramatic difference in number of activities in A1-A2 books. However, in B1 book activities used are 84 and in B2 they are 89. It can be concluded that in the intermediate books there is a balance for grammatical activities used. In advanced level books C1-C2, that let learners practice at the native speaker level, the activities presented are 33 in C1, and 30 in C2. According to the results related to activities, it could be concluded that there seems no balance in A1-A2 books, but similar quantity of activities are used in B1-C2.

Last classification of evaluation is related to the methods used in the text books. When these text books are evaluated in terms of deductive and inductive methods, again differences are observed among the levels of the books. For instance, deductive methods used in A1 are observed as 75, in A2 44, in B1 28, in B2 48, in C1 11, and in C2 merely 8. These results indicate that the deductive method is used naturally more in A1 and A2. But after exposing learners to deductive methods in the initial stages, it is observed that in B1-B2 the number of using this method decreases. This is the same as C1-C2 text books. For inductive method, the usage of the method is observed as 37 in A1, 30 in A2, 56 in B1, 41 in B2, 22 in both C1-C2. As seen in the statistical information here, it is

Turkish Studies

easy to express that inductive method takes its place less in the initial stages but more in the advanced stages.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, deductive and inductive methods, grammar, language course books

1. Giriş

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ülkemizde özellikle 1984 yılından sonra büyük bir ivme kazanmış ve günümüze kadar bu alanda değişik çalışmalar yapılmıştır. 1984 yıllarında yapılan çalışmalar çoğunlukla genel problemler üzerine yapılmış ve kullanılan ders araç ve gereçleri sınırlı sayı ve biçimde olduğundan bu alanda çalışmalar yetersiz kalmıştır. Hâlbuki yabancı dil ders kitapları, yabancı dil öğretiminde kullanılan araç ve gereçlerinin başında gelen öğrencinin ihtiyacını karşılayacak nitelikte olarak eğitim-öğretim sürecinin en önemli gereklerinden birisidir (Tok, 2013). Dahası, ders kitapları öğretim sürecinde sadece dört temel dil becerisinin (okuma, yazma, dinleme ve konuşma) değil aynı zamanda dil bilgisi ve hedef kültürün öğretiminde büyük önem taşımaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde ise mevcut ders kitaplarının öğrenenlerin gereksinimlerine, düzeylerine ve çeşitliliğine uygun olmaması öğrencilerin hedef dili öğrenmeleri ve iletişimsel becerileri edinmelerinin önündeki önemli engellerden birisidir. Özellikle de dile maruz kalırken hedef dilin yapılarının sunulabilmesi açısından incelendiğinde bu konuda fazla çalışma olmadığı görülmektedir. Dil yapılarının ders kitaplarında öğretilmesinin tümevarım yönetimiyle mi yoksa tümdengelim yöntemiyle mi öğretilmesi gerektiği yabancı dil öğretiminde sıklıkla tartışılan konulardan biridir. Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesi sürecinde kullanılan ders kitaplarının incelenerek hangi yöntemlerin gerek içerik, tutarlılık, şeffaflık ve kapsamlılık gerekse etkinlikler ve yönergeler bakımından öğrenmeyi kalıcı hale getireceğinin ortaya çıkarılması ve etkilerinin ders kitaplarına doğru yansıtılması büyük önem taşımaktadır.

1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Dil Bilgisi ve Yöntem

Dil bilgisi, Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim, gramer” olarak tanımlanır. Ergin (1999) ise dil bilgisini ses, hece, kök, ek, kelime, kelime grupları, cümle gibi dil birliklerini çeşitli açılardan inceleyen ve onların kanunlarını tespit eden bilim dalı olarak ifade eder. Yaman’a (2009) göre ise dil bilgisi, dili biçimsel ve anlamsal olarak doğru kullanmak için gerekli kuralları içeren bütündür. Thornbury (2004) anlamsal durumu destekler ve dil bilgisinin bağlamdan koparılarak öğretilmesinin bir anlam ifade etmeyeceğini bu nedenle öğretmenlerin de magazin, gazete, karikatür, kitap ve şarkı gibi yazınsal metinleri kullanmalarının önemli olduğunu vurgular (akt. Bulková, 2007). Halliday (1978) dil bilgisini daha farklı değerlendirerek, anlam oluşturma ve iletme kaynağı olarak görür. Tanımlar hangi açıdan ele alınır alınsın, dil öğreniminde dil bilgisi önemlidir ve metinlerin nasıl yapılandırıldığı yönünde ipuçları verdiği ve hedef dilin değişik yapıların örneklerini barındırdığı için öncelikli öğretilendir. Öğretimin gerçekleşmesi için de kullanılan yöntem önem taşımaktadır. Türkçenin dil yapılarının öğretiminde diğer yabancı dillerin öğretiminde olduğu gibi iki yöntem önceliklidir: Tümdengelim ve tümevarım. Tümdengelim yönteminde kurallardan örnekler varılmaya çalışılırken, tümevarım yönteminde örneklerden kurallara varılma prensibi uygulanır. Bir başka anlatımla, tümdengelim genelden özele gitme tekniği (Arıcı, 2006) yani öğrenmeye kurallarla başlama ve daha sonra bu kuralların uygulanmasını sağlama olarak tanımlanmaktadır (Prince ve Felder, 2007). Böylece tümdengelim yöntemiyle dil bilgisi öğretimi öğretmenin öğrenciye yeni bir dil bilgisi kuralını sırasıyla tanıtması, açıklaması ve kullandırması anlamına gelmekte olup öğretmen odaklıdır ve öğrencinin pasif katılımı sağlanır. Yeni bir dil bilgisi kuralının tanıtılarak, daha sonra onunla ilişkili kuralların açıklanarak öğrencinin bu bilgiyi farklı yerlerde kullanması sağlanacaktır (Şık, 2014).

Tümevarım ise özellikle dil bilgisi konularının öğretiminde kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem; gözlem, deney ve araştırmaya dayandığı için çocuklarda ezbercilik yerine bilimsel düşünme alışkanlığının gelişmesine katkıda bulunma ve zihinsel yapılandırmanın gerçekleştirilmesine olanak sağlar (Kavcar vd., 1997). Böylece dil yapıları öğrencilerin zihinlerinde bir takım işlemlerden geçirilerek kavranır, anlamlandırılır, bellekteki bilgiyle karşılaştırılır, sıralanır, sınıflandırılır, yapılandırılır, değerlendirilir ve uygulanarak öğrenme kalıcı hale gelir. Bir başka ifadeyle, bir metnin içinde öğretilmek istenen örtük yapıların sunulması öğrencilerin dikkatini çekebilir ve bir genelleme yaparak geçen biçimbirim ile sözcüklerin kullanım ve işlevlerini sezmelerine olanak sağlar. Korkmaz (1995) da metinleri takip ederek metinlerden kurallara ve metinlerdeki işlevsel yapılardan şekillere gidildiğinde, dil yapılarının farklı bir görüş açısından ve kapsamlı bir şekilde değerlendirileceğini ve öğrencilerin edindikleri bilgileri beceriye dönüştürmesinin ve dil becerilerinin daha etkin biçimde kullanılmasının kolay olacağını vurgulamaktadır. Bu alanda hangi yöntemin kullanılmasının daha iyi olacağı ile ilgili birçok tartışma olmasına rağmen, Türkçenin yabancı dil olarak (TYD) öğretiminde dil yapılarının hangi yönüne göre sunulduğuyula ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. TYD öğrenimi sürecinde kullanılan ders kitaplarının incelenerek hangi yöntemlerin gerek içerik, tutarlılık, şeffaflık ve kapsamlılık gerekse etkinlikler ve yönergeler bakımından öğrenmeyi kalıcı hale getireceğinin ortaya çıkarılması ve etkilerinin ders kitaplarında doğru yansıtılması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın alan yazındaki boşluğa ışık tutacağına ve bu alanda ders verecek öğretmenlere katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde yer alan dil bilgisi konularının düzeyler arasındaki durumunu ortaya koymak, dil bilgisi etkinliklerinin düzeyler arasındaki dağılımını belirlemek ve yöntem açısından yeterlilik ve etkinliğini değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde yer alan dil bilgisi konularının düzeyler arasındaki nicel durumu nedir?
2. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde yer alan dil bilgisi konularının dağılımı düzeyler arasında dengeli midir?
3. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde yer alan dil bilgisi öğretiminde tümdengelimi ve tümevarım yöntemlerinin kullanım oranı nedir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada doküman incelemesi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2006) doküman incelemesini, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyalleri çözümlenme, tek başına bir veri toplama yöntemi olabilme ve/veya diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte kullanılabilme özelliği taşıdığını ifade etmektedir.

2.2. Sınırlılıklar

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yurt içinde ve dışında kullanılan Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (A1-C2) kitapları ile sınırlandırılmıştır. Diğer üniversitelerin Türkçe öğretimi ders kitapları çalışmanın dışında tutulmuştur.

3. Bulgular ve Yorum

Tablo1. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (A1, A2, B1, B2, C1, C2) Etkinlik Sayıları

Kitap	Sayfa	Dil bilgisi Konusu	Toplam Etkinlik	Dil bilgisi Etkinliği	Dil bilgisi
	N	N	N	N	f
A1	191	28	275	112	40,72
A2	187	28	283	74	26,14
B1	191	17	254	84	33,07
B2	209	30	264	89	33,71
C1	203	0	198	33	16,66
C2	185	0	168	30	17,85

Tablo 1’de yabancı dil olarak Türkçe öğretim ders kitapları setlerinden birisi olan Yedi İklim Türkçe Öğretim kitaplarının biçimsel bilgileri (sayfa yapısı, toplam etkinlik sayısı ve dil bilgisi etkinlik sayısı) ile dil bilgisi etkinlik oranları verilmektedir. Elde edilen bilgilere göre A1-C2 kitaplarındaki sayfa sayılarında oransal olarak dengeli bir dağılım görünmemektedir. Örneğin, kitap düzeyleri arasında farklılık vardır: 185 (C2), 187 (A2), 191 (A1 ve B1), 203 (C1) ve 209 (B2). Sadece A1 ve B1 kitaplarındaki sayfa sayısı aynı görülmektedir. Ancak bu sette öğretilen dil bilgisi konuları ele alındığında, A1 ve A2 kitaplarında bu oran eşit sayıda (28) yer alırken, B1 kitabında dil bilgisi konu sayıları (17) düşük oranda yer almakta ve B2 kitabında ise bu oran önemli oranda (30) artış göstermektedir. C1 ve C2 kitabında ise yeni dil bilgisi konusuna yer verilmediği görülmektedir. Bir başka deyişle, A1, A2, B1 ve B2 kitaplarında dil bilgisi konuları kitapların içindekiler kısmında ayrıntılı olarak verilmiş olmasına rağmen, C1 ve C2 kitaplarında dil bilgisi konularına yer verilmemiştir. Toplam etkinlik sayısı olarak incelendiğinde ise yine benzer değişik oranlar görülmektedir. Örneğin, A1 kitabında 275 etkinlik yer alırken, A2 kitabında bu oran artarak 283 olmuştur. Etkinlik sayıları B1 kitabında dil bilgisi konu sayısında olduğu gibi daha az oranda 254 yer almaktadır ve B2 kitabında 264, C1 kitabında 198, C2 kitabında ise 168 etkinlik bulunmaktadır. Dil bilgisi etkinlik sayısı göz önüne alındığında ise kitaplar arasında yine farklı sayıda etkinlik yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin, A1 kitabında 112 (%40,72) etkinlik yer alırken, bu etkinlik sayısı A2 kitabında 74 (%26,16), B1 kitabında 84 (%33,07), B12 kitabında 89 (%33,71), C1 kitabında 33 (%16,66) ve C2 kitabında 30 (%17,85) olarak görülmektedir. Toplam etkinlik sayısı ve yüzdesi olarak da yine kitaplar arasında dengeli bir dağılım olmadığı söylenebilir.

Tablo2. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (A1 – C2) Dil bilgisi Etkinlik Sayıları, bu etkinliklerde kullanılan yöntemler

Kitap	Dil bilgisi Etkinlik Sayısı	Tümdengelim Etkinlik Sayısı	Tümdengelim	Tümevarım Etkinlik Sayısı	Tümevarım
	N	N	f	N	f
A1	112	75	66,96	37	33,03
A2	74	44	59,45	30	40,54
B1	84	28	33,33	56	66,66
B2	89	48	53,93	41	46,06
C1	33	11	33,33	22	66,66
C2	30	8	26,66	22	73,33

Tablo 2 incelediğinde, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti’nde yer alan dil bilgisi konularının içeren dil bilgisi etkinlik sayısının kitaplar arasında farklı sayıda hazırlandığı görülmektedir (A1

kitabında 112 etkinlik; A2 kitabında 74; B1 kitabında 84; B2 kitabında 89; C1 kitabında 33 ve C2 kitabında 30). Bu etkinlikler yöntemsel açıdan incelendiğinde tümdengelim ve tümevarım olarak ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Tümdengelim yöntemiyle oluşturulan etkinliklerin sayısının kitaplar arası incelenmesi durumunda ise A1 kitabında 75, A2 kitabında 44, B1 kitabında 28, B2 kitabında 48, C1 kitabında 11 ve C2 kitabında sadece 8 olduğu görülmektedir. Dengeli dağılım olarak ele alındığında düzeyler arasında yine farklı oranların olduğu dikkat çekmektedir. Tümdengelim etkinliklerinin yüzdeleri incelendiğinde, normal dağılımın A1-C2 arasında olması beklenirken en yüksek oranın A1 kitabında %66,96; A2 kitabında %59,45; ve B2 kitabında %53,93 olarak yer aldığı ve bunları takiben B1 ve C1 kitabında eşit oranda %33,33; ve C2 kitabında sadece %26,66 oranında kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

Diğer yöntem olan ve dil bilgisi öğretiminde kullanılan tümevarım etkinliklerinin kullanılmaları açısından A1-C2 kitapları değerlendirildiğinde ise yine düzeyler arasında farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Örnek verilecek olursa A1 kitabı 37, A2 kitabı 30, B1 kitabı 56, B2 kitabı 41, C1 ve C2 kitabı 22 etkinlik içermektedir. Tümdengelim etkinlik sayılarında olduğu gibi tümevarım etkinliklerinde de A1 ve C2 düzeyleri arasında değişiklik olduğu ve dengeli dağılmadığı anlaşılmaktadır. Örneğin, A1-B1 arasında azalan bir izlenim edinilse de B1 ve B2 kitabında tümevarım etkinliklerinin yeniden artış gösterdiği ve C1 ile C2 etkinliklerine aynı oranda yer verildiği görülmektedir. Bu etkinlikler yöntemsel açıdan incelendiğinde tümevarım olarak yer alan etkinliklerin oranları A1 kitabında %33,03; A2 kitabında %40,54; B1 kitabında %66,66; B2 kitabında %46,06; C1 kitabında %66,66; ve C2 kitabında %73,33 oranında kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

Tablo3. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (A1-C2) Dil bilgisi Etkinlikleri Toplam Sayısı

Kitap	Dil bilgisi Etkinliği	Tümdengelim Etkinliği	Tümevarım Etkinliği	Tümdengelim	Tümevarım
A1-C2	N	N	N	F	f
	422	214	208	50,71	49,28

Tablo 3'te, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan toplam dil bilgisi etkinlik sayıları ile birlikte tümdengelim ve tümevarım etkinlik sayıları ve oranları verilmiştir. Tabloda verilen bulgular incelendiğinde tüm setteki tümdengelim ve tümevarım etkinlik sayılarının neredeyse birbirine eşit olduğunu görülmektedir. Yedi iklim Türkçe öğretim seti A1,A2,B1,B2,C1 ve C2 ders kitapları bütün olarak ele alındığında, öğretim sürecinde biçim ve anlamın birlikte işlenmesinin benimsendiğini değerlendirilmekle birlikte, sürecin gerektirdiklerine ve öğrencinin gereksinimlerine göre biçim ya da anlam bileşenlerinden birinin öne çıkabildiği görülmektedir.

4.Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan hem yurt dışında hem de yurt içinde kullanılan Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde yer alan dil bilgisi kullanım durumları ve yöntemler ele alınmıştır. Çalışmanın esas amacını, düzeyler arası (A1-C2) dil bilgisi öğretim oranları, dil bilgisini öğretmek amacıyla kullanılan etkinlikler ile tümdengelim ve tümevarım yöntemlerinin oranları incelemek oluşturmaktadır. Araştırmanın problem soruları ve sonuçları aşağıda açıklanmıştır:

Birinci araştırma sorusunda, Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde yer alan dil bilgisi konularının düzeyler arasındaki nicel durumu ele alınmıştır. Bunun sonucunda A1 ve A2 kitaplarında dil bilgisi konularının eşit oranda yer aldığı görülmektedir. Özellikle dil yapılarıyla ilgili konuların başlangıç düzeyinde eşit sayıda sunulması olağan karşılanmalıdır. Zira Türkçe sondan eklemeli bir dildir ve biçimbirimlerin kullanımları farklı dil ailesinden gelen öğrenciler

için zorluk içermektedir. Yapım ekleri, çekim ekleri ve bunların sözcüklerin yapılandırılmasında oluşturdukları sıralama yabancı öğrencilerin kavramalarını zorlaştıracığı için belirli konuların kitaplarda sıklıkla ve yeterli ölçüde verilmesi gerekir. A1 ve A2 düzeyinde verilen yeni konular ve tekrarlar öğrencilerin bunları pekiştirmesi için önemlidir ve olumludur. A1-A2 kitaplarında dil bilgisi konularına eşit ölçüde değer verilirken diğer kitaplarda bu konuda dengeli bir dağılım olmadığı görülmektedir. Örneğin, B1 düzeyindeki kitapta dil bilgisi konuları fark edilir ölçüde daha az oranda sunulmuştur. Özellikle eşik düzeyinde öğrencilerin daha çok yapılar maruz kalmaları beklenirken bu yapıların az kullanılması öğrencilerin etkili, sürekli ve kalıcı öğrenmesine ket vurabilir. Hâlbuki eşik düzeyinde öğrenciler başlangıç düzeyinde almış oldukları bilgileri pekiştirmeli ve yeni bilgilerle öğrenmeyi daha kalıcı hale getirmelidirler. Bu durumu tasdiklercesine B2 kitabında dil bilgisi konularının oranında önemli bir artış olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, B1-B2 düzeyleri ele alındığında iki kitap arasındaki dağılımın ve konuların eşit olmadığı görülmektedir. C1 ve C2 kitapları incelendiğinde ise ne yazık ki yeni dil bilgisi konusuna yer verilmemiştir. İleri düzeye gelmiş öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri ve dil yapılarını üst bilişsel olarak işleyebilmeleri için daha karmaşık, doğru ve uygulanabilir yapıları görmelerine ihtiyaç vardır. Her türlü ortama uygun kullanabilecekleri yapıların sunulması bireylerin buldukları ortamlarda kendilerini doğru ifade etmesine olanak sağlayacaktır. Diller için ortak başvuru metninde de C1-C2 düzeyleri öğrencilerin ileri düzeyde her türlü dil yapılarını kavrayabildikleri, takip edebildikleri ve kullanabildikleri bilgisinin altı çizilmektedir. Bu açıdan ele alındığında C1 ve C2 düzeyinde de mutlaka ileri düzeyde dil yapılarının karmaşık durumlarının sunulması gerekir.

İkinci araştırma sorusunda, Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde yer alan dil bilgisi etkinliklerinin düzeyler arasındaki dağılımı ele alınmıştır. Etkinlikler ile ilgili elde edilen sonuçlara göre, kitaplar arasında (A1-C2) belirgin ölçüde farklılık olduğu görülmektedir. Başlangıç düzeyi kitaplarında (A1-A2) etkinliklerin çok sayıda yer alması öğrencilerin hedef dile maruz kalmalarıyla sonuçlanmış ve öğrenmeleri gerçekleşmiştir. Bu da çok örnekle öğrenme, öğrencinin hedef davranışına göre öğrenmesi ilkelerinin önemini vurgulamakta ve öğrencilerin daha kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmelerine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle yabancı dil öğretimi ders kitaplarında etkinliklere fazla yer verilmesi öğrenmenin pekiştirilmesine katkıda bulunur. Böylece öğrenciler iletişim kurmanın önemli unsurlarından olan doğru ve uygun kullanımları gerçekleştirebilirler. Eşik düzey kitaplarında (B1-B2) dil bilgisi konularının yeterli ölçüde verilmiş olması sevindiricidir. Bu düzeyde öğrenciler edinmiş oldukları kuralları etkinlikler yoluyla gerçekleştirerek daha kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirebilirler. Ancak dil bilgisi etkinliklerinin nicel durumuyla ilgili çalışmanın sonucunda ileri düzey kitaplarında (C1-C2) dil bilgisi konularının çok sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir. Bu durumda öğrenciler kitaptaki sınırlı etkinliklerle gerçek dil kullanımını uygulayacaklardır. Bunun önlenmesi için bütün düzey kitaplarında etkinlik sayılarının dengeli ve birbirine yakın olması gerekmektedir.

Üçüncü araştırma sorusunda, Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde dil bilgisi öğretiminde kullanılan tümdengelim ve tümevarım yöntemlerin kullanım durumu ortaya konulmak istenmiştir. Tüm kitap setiyle ilgili sonuçlardan, tümdengelim yöntemine ile tümevarım yöntemine birbirine yakın oranda yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak elde edilen sonuçlar, diğer alanlarda olduğu gibi kitaplarda (A1-C2) kullanılan yöntemler açısından da dengeli bir dağılımın olmadığını göstermektedir. Alan yazında tümdengelim yönteminin uygulanıp uygulanmaması yönünde çok tartışma olmasına rağmen başlangıç düzeyinde (A1-A2) önemli oranda kullanıldığını ortaya koymuştur. Bunun nedeni bireysel öğrenme stratejilerinin farklılık göstermesi sınıflardaki öğrenme hızını etkilemesidir. Bu nedenle yöntemin kitaplarda yer alması önemli olabilir. Özellikle Türkçenin biçimbirimleri, sözdizimi ve eylemlerin görünüşleri açısından tümdengelim yönteminin başlangıç düzeylerinde düzenli ve dengeli bir yaklaşımla uygulanması normaldir ve bu durum öğretim sürecini

olumlu etkileyebilecektir. Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde de başlangıç düzeyinde belirli olarak verilen bu yöntem eşik ve ileri düzeyde daha az oranda yer almıştır. Bununla beraber, tümevarım yöntemiyle hedeflenen kazanım, tümdengelim tam tersine başlangıç düzeylerinde düşük oranda ve eşik düzeyi ile ileri düzeyde önemli bir oranda sunulmuştur. A1-C2 ders kitaplarında yer alan dil bilgisi bölümlerinde sunulan tümevarım ve tümdengelim yöntemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılabilir. Dil bilgisi öğretiminde öğrenimin ilk dönemlerinde çoğunlukla tümdengelim yöntemi kullanılır ve daha sonraki aşamalarda ise yerini öğrencilerin sezerek kurallara ulaşmalarına olanak sağlayan tümevarım yöntemi alır. Bu nedenle yabancı dil Türkçe kitaplarında her iki yöntemin de kullanılmasında yarar vardır. Alan yazındaki çalışmalarda her iki yöntemin uygulanmasının önemli olduğu, her iki yöntemin de olumlu ve olumsuz tarafları bulunduğunun altını çizmekte ve dil bilgisi öğretiminde her yönteme başvurulmasının öneminden bahsedilmekte (Richards ve Rodgers (2001: 5-6); tümevarım yönteminin bilinçli bir farkındalık oluşturduğu ve dil yapılarıyla ilgili işlemlerin bilinçaltında hızlı bir şekilde işlediği savunulmakta (Brown, 2007); öğrencilerin tümevarım yöntemiyle, dil yapılarını keşfederek, somuttan soyuta, özelden genele doğru ilerleyerek kuralları öğrendikleri vurgulanmakta (Güneş, 2013); gerek tümevarım, gerek tümdengelim metotlarında değişik materyallerden yararlanılıp, değişik tekniklerin uygulanmasının altı çizilmekte ve materyallerin seçiminde dikkat edilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Sunel, 1989). Kara (2010) ise yabancı dil eğitimi uygulayıcılarının gerekli olması durumunda bütün yöntemlerin uygulanabileceği görüşünü savunduklarını dile getirmektedir. Görüldüğü üzere alan yazındaki sonuçlar, ders kitaplarında yer alan dil bilgisi konularının öğretiminde kitapta öğrencilerin öğrenme stratejileri ve türlerine göre çeşitli yöntemlerin kullanılmasının yararlı olacağını göstermektedir. Dolayısıyla, öğretimin uzun süreli ve kalıcı olmasını sağlamak amacıyla dil öğretim kitaplarında çeşitliliğe yer verilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Aykaç, N. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Genel Tarihçesi ve Bu Alanda Kullanılan Yöntemler. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/3 Winter 2015, p. 161-174 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7842>
- Akbal, B. (2008). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Görev Odaklılık Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma*, 122. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe Bilim Dalı.
- Arıcı, A. F. (2006). *Türkçe Öğretiminde Kullanılan Strateji-Yöntem ve Teknikler*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1), 299-308.
- Balcı, A. (2013). Okuma ve anlama eğitimi. *Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık*.
- Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching* (5th Edt.). New York: Pearson Education.
- Bulková, M. (2007). *Teaching Grammar to 11-15-Year-Old Learners*. Brno: Masaryk University Faculty of Education Department of English Language and Literature. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Calp, M. (2005). Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi, Eğitim Kitabevi: Konya
- Demirel, Ö. (1999). Öğretme sanatı. *Ankara: Pegem Yayınları*.
- Derman, S. (2011). *Dil Bilgisi Öğretiminde Metin Seçimi*. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 3, 299. Konya: Selçuk Üniversitesi.

- Ergin, M. (1999). *Edebiyat Ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümleri İçin: Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Basın/Yayın/Tanıtım.
- Ger, A. & Mođul S. (2011). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak đretimi ile ilgili çalışmalara Genel Bir Bakış*. Turkish Studies - International Periodical For The Languages,Literatureand History of Turkish Or Turkic Volume 6/3 Summer 2011, P. 797-810, 798.
- Güneş, F. (2013). Yapılandırıcı Yaklaşımla Dil Bilgisi đretimi. Eđitimde Kuram ve Uygulama. 9(3): 171-187
- Halliday, M. A. K. (1978). *Language as social semiotic* (p. 136). Arnold: London.
- Kara, M. (2010). “Oyunlarla Yabancılara Türkçe đretimi”, TÜBAR-XXVII, s.407-421.
- Kavcar, C., Sever, S., & Ođuzkan, A. F. (1997). *Türkçe đretimi: Türkçe ve sınıf öğretmenleri için*. Engin Yayınevi.
- Ken, Z. (2008). *An Inductive Approach To English Grammar Teaching*. In Applied Language Studies Vol. 12, P. 17. California: California State University.
- Korkmaz, Z. (1995). *Türk dili üzerine arařtırmalar. 1* (Vol. 629). Atatürk Kltr, Dil ve Tarih Yksek Kurumu.
- zbay, M. (1997).Türkçe đretiminde programın nemi. *ađdař Eğitim*, 22(232), 34-35.
- Prince, M.,& Felder, R. (2007). The many faces of inductive teaching and learning. *Journal of College Science Teaching*, 36(5), 14.
- Richards, J. C. (2008). *Teaching Listening And Speaking:FromTheory To Practice*. Cambridge Cambridge University Press
- Richards, J.C & Rodgers, T.S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sunel, H. (1989) Yabancı Dil đretiminoe Metot Sorunu. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı (4), 137-143.
- Tok, M. (2013). *Yabancılara Türkçe đretimi Ders Kitaplarındaki Yazma alışmalarının Deđerlendirilmesi*. Uřak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,2013(12).
- Yedi İklım Türkçe A1. (2016). (Ed. E. Barın; ř. obanođlu; ř. Ateř; M. Balcı; C. zdemir). Ankara: Bařak Matbaacılık.
- Yedi İklım Türkçe A2. (2016). (Ed. E. Barın; ř. obanođlu; ř. Ateř; M. Balcı; C. zdemir). Ankara: Bařak Matbaacılık.
- Yedi İklım Türkçe B1. (2016). (Ed. E. Barın; ř. obanođlu; ř. Ateř; M. Balcı; C. zdemir). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. ve Tic. İşl.
- Yedi İklım Türkçe B2. (2016). (Ed. E. Barın; ř. obanođlu; ř. Ateř; M. Balcı; C. zdemir). Ankara: Bařak Matbaacılık.
- Yedi İklım Türkçe C1. (2016). (Ed. E. Barın; ř. obanođlu; ř. Ateř; M. Balcı; C. zdemir). Ankara: Bařak Matbaacılık.
- Yedi İklım Türkçe C2. (2016). (Ed. E. Barın; ř. obanođlu; ř. Ateř; M. Balcı; C. zdemir). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. ve Tic. İşl.